
Accountantsverslag 2016

*Accountantsverslag 2016
voor
Gemeente Boxtel*

20 juni 2017

Gemeente Boxtel
T.a.v. de gemeenteraad
Postbus 10000
5280 DA BOXTEL

20 juni 2017

Referentie: DvB/e0404427/AK/kp

Geachte leden van de gemeenteraad,

Accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2016

Met genoegen presenteren wij u ons accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2016 van gemeente Boxtel. Onze controle is uitgevoerd conform onze opdrachtbevestiging van 18 oktober 2016. Dit verslag gaat in op de belangrijkste bevindingen uit de controle van de jaarrekening van gemeente Boxtel. De ontwikkelingen die naar onze mening in de nabije toekomst voor uw gemeente relevant zijn, hebben wij opgenomen in onze SectorTopics app.

Dit verslag is besproken met het college van burgemeester en wethouders. De standpunten van het college van burgemeester en wethouders zijn waar van toepassing toegelicht in dit verslag. Wij hebben de inhoud van dit verslag besproken tijdens de raadsvergadering van 13 juni 2017.

Wij willen graag van deze gelegenheid gebruik maken om u en uw medewerkers te bedanken voor de medewerking die we ervaren hebben tijdens onze werkzaamheden.

Hoogachtend,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. T.A.G. van Boxtel RA
director

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Flight Forum 840, 5657 DV Eindhoven, Postbus 6365, 5600 HJ Eindhoven
T: 088 792 00 40, F: 088 792 94 13, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Inhoudsopgave

1. Onze kernboodschappen

2. Een nadere toelichting op onze bevindingen

- 2.1. Niet voldaan aan Europese aanbestedingsrichtlijnen
- 2.2. Onzekerheid prestatielevering Jeugdzorg ZIN ten bedrage van €906.000
- 2.3. Mogelijke afrekening Jeugdzorgplus leidt tot een onzekerheid in de controle ten bedrage van €232.000
- 2.4. Onzekerheid Wmo zintuigelijke gehandicapten ten bedrage van €71.000
- 2.5. Pgb-bestedingen Jeugdzorg en Wmo leidt tot een onzekerheid ten bedrage van €75.000

3. Het sociaal domein kent ook in 2016 onzekerheden

- 3.1. Primaire registratie van belang voor getrouwheid en rechtmatigheid
- 3.2. Samenwerking in de regio; afrekening 2016 Wmo en Jeugdzorg met gemeente 's-Hertogenbosch
- 3.3. Landelijke onzekerheden rondom pgb's

4. Een bijzonder jaar voor grondexploitaties

- 4.1. Veel aandacht voor uw grondexploitaties in 2016
- 4.2. De effecten van de BBV-wijzigingen op de waardering van de GREXEN zijn aanzienlijk
- 4.3. Waardering is onder meer afhankelijk van schattingen

5. De financiële positie van uw gemeente nader bekeken

- 5.1. Ontwikkeling rekeningsaldo 2016 in relatie tot de begroting
- 5.2. Gemeente Boxtel is in staat om risico's op te vangen vanuit de weerstandscapaciteit
- 5.3. Financiële positie in indicatoren

6. Uw jaarrekening 2016 nader bekeken

- 6.1. De informatiewaarde van uw jaarstukken is goed
- 6.2. Uw jaarrekening is conform het BBV opgesteld
- 6.3. Wij stemmen in met de door het college gemaakte schattingen bij het opstellen van de jaarrekening

7. Onze visie op uw interne beheersing

- 7.1. Interne beheersing via MijnGemeenteDichtbij
- 7.2. Geen aanwijzingen voor fraude
- 7.3. Wij zijn onafhankelijk

8. Naleving van de relevante wet- en regelgeving

- 8.1. Inventarisatie van vpb-activiteiten afgerond
- 8.2. U voldoet aan de WNT
- 8.3. Niet in alle gevallen voldaan aan Europese aanbestedingsregels in 2016

9. Controlerende rol van de gemeenteraad/auditcomité

- 9.1. Neem maatregelen voor een eerdere definitieve afronding van de jaarrekening
- 9.2. Versterking rol auditcomité

1. *Onze kernboodschappen*

Wij zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring af te geven

Wij hebben onze controle afgerond en zullen een goedkeurende controleverklaring verstrekken over de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid van de verantwoorde cijfers. Uit de controle van de SiSa-bijlage zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen. Wij hebben ook vastgesteld dat de Wet normering topinkomens (WNT) is nageleefd. De opgenomen toelichtingen in uw jaarrekening 2016 voldoen aan de in deze wet gestelde eisen.

Het sociaal domein kent in 2016 mogelijk onzekerheden

Voor de toelichting van de fouten en onzekerheden vanuit het sociaal domein verwijzen wij naar hoofdstuk 2 en 3.

Grondexploitaties

De waardering van de grondexploitaties was een significant risico in onze controleaanpak, vanwege de mate van schattingsonzekerheid voortkomend uit de huidige economische situatie. Wij hebben tijdens onze controle de waardering en de daarbij gehanteerde veronderstellingen beoordeeld. Wij achten de waardering aanvaardbaar en vinden de veronderstellingen adequaat.

Wij hebben de parameters zoals gehanteerd door gemeente Boxtel getoetst. Dit betreffen zaken als gehanteerde rentevoet, opbrengstenstijging en kostenstijging. Deze voldoen aan het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en vallen binnen de acceptabele bandbreedtes.

Actualisatie onderhoudsplannen noodzakelijk

Binnen uw gemeente wordt op dit moment bij enkele onderhoudsvoorzieningen gewerkt met beheerplannen welke afgelopen jaren niet meer geactualiseerd zijn. Hiermee loopt uw gemeente het risico dat de beheerplannen niet meer aansluiten bij de huidige situatie. Wij adviseren u dan ook met klem om deze onderhoudsplannen opnieuw te actualiseren en door uw gemeenteraad te laten vaststellen.

Financiële positie

De vermogenspositie van uw gemeente is gezond te noemen. Het huidige solvabiliteitspercentage voor uw gemeente bedraagt 25 (2015: 23). Dit percentage ligt daarmee in lijn met het landelijke gemiddelde van ongeveer 25.

Het eigen vermogen bedraagt in de conceptjaarrekening 2016 €24,9 miljoen. Van de totale reserves is €7 miljoen opgenomen als algemene reserve (exclusief resultaat na bestemming). Het saldo van de algemene reserve is ten opzichte van 2015 met €0,4 miljoen gestegen. Het resultaat na bestemming in 2016 bedraagt €4,3 miljoen (2015: €1,8 miljoen).

WNT

In het kader van de jaarrekening 2016 heeft u een analyse uitgevoerd van de topfunctionarissen binnen uw organisatie. Tevens hebt u vastgesteld of er functionarissen zijn die een hogere bezoldiging dan de gestelde maxima hebben. Deze informatie heeft u opgenomen in de toelichting op de jaarrekening. Wij hebben de juistheid en volledigheid van deze toelichting gecontroleerd en hebben vastgesteld dat de toelichting voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

2. Een nadere toelichting op onze bevindingen

Onderstaand hebben wij een overzicht opgenomen van onze bevindingen in uw jaarrekening 2016. In de tabel is aangegeven waar een nadere toelichting op de betreffende bevinding is opgenomen.

Bevindingen getrouwheid

(bedragen x €1.000)

<i>Bevinding</i>	<i>Fout</i>	<i>Onzeker</i>	<i>Referentie</i>
Totaal			
Tolerantie	884	2.649	

Bevindingen rechtmatigheid

(bedragen x €1.000)

<i>Bevinding</i>	<i>Fout</i>	<i>Onzeker</i>	<i>Referentie</i>
Niet voldaan aan Europese aanbestedingsrichtlijnen	107		2.1
Onzekerheid prestatielevering Jeugdzorg ZIN		906	2.2
Mogelijke afrekening Jeugdzorgplus		232	2.3
Onzekerheid Wmo zintuigelijke gehandicapten		71	2.4
Pgb-bestedingen Jeugdzorg en Wmo leidt tot een onzekerheid		75	2.5
Totaal	107	1.284	
Tolerantie	884	2.649	

2.1. Niet voldaan aan Europese aanbestedingsrichtlijnen

Voor de toelichting van deze bevinding refereren wij naar paragraaf 8.3

2.2. Onzekerheid prestatielevering Jeugdzorg ZIN ten bedrage van €906.000

In de financiële verantwoording voor wat betreft Jeugdzorg ZIN zijn kosten opgenomen voor niet gecontracteerde zorg, verdeling LTA kosten en ZIN voor een totaalbedrag van €906.000. Deze bestedingen maakten geen onderdeel uit van de uitgevoerde accountantscontrole, maar zijn op facturatiebasis afgerekend. De controle op de prestatielevering ontbrak hierdoor en derhalve zijn deze kosten aangemerkt als een onzekerheid in de controle.

2.3. Mogelijke afrekening Jeugdzorgplus leidt tot een onzekerheid in de controle ten bedrage van €232.000

In de financiële verantwoording zijn lasten inzake Jeugdzorgplus ad €3.510.000 opgenomen. Deze lasten hebben betrekking op bovenregionale contracten, waarvan de afrekening nog niet heeft plaatsgevonden. De benodigde controle-informatie hiervoor (met name het aantal zorgdagen) is nog niet beschikbaar en wordt niet binnen afzienbare termijn voorzien. Hierdoor kan op dit moment nog geen definitieve conclusie worden getrokken over de totale lasten Jeugdzorgplus en de verdeling van deze lasten over de regio's.

Bij een evenredige verdeling bedraagt de onzekerheid voor gemeente Boxtel €232.000 (6,61%). We hebben dit bedrag dan ook als onzekerheid in onze controle aangemerkt.

2.4. Onzekerheid Wmo zintuigelijke gehandicapten ten bedrage van €71.000

Binnen de bestedingen gecontracteerde specialistische hulp Wmo ZIN (regio Meierij) heeft voor het onderdeel Wmo zintuigelijke gehandicapten geen controle plaatsgevonden op de daadwerkelijke prestatielevering. Om deze reden zijn deze kosten meegenomen als een onzekerheid in de controle. De hoogte van deze totale kosten voor gemeente Boxtel betreft €71.000.

2.5. Pgb-bestedingen Jeugdzorg en Wmo leidt tot een onzekerheid ten bedrage van €75.000

Ten aanzien van de pgb-bestedingen Jeugdzorg en Wmo constateren we dat de externe accountant van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) diverse bevindingen heeft vastgesteld ten aanzien van rechtmatigheid. De landelijke foutpercentages zijn specifiek gebaseerd op materiële fouten. Op basis hiervan is, aan de hand van de eerder uitgebrachte projectiebrieven, de verwachte fout berekend voor gemeente Boxtel. Het foutpercentage voor Wmo pgb betreft 4,94 en voor Jeugdzorg pgb 7,37. Deze percentages toebedeeld aan de totale pgb-last levert een onzekerheid op van €75.000. We hebben dit dan ook als onzekerheid aangemerkt binnen onze controle.

3. *Het sociaal domein kent ook in 2016 onzekerheden*

3.1. *Primaire registratie van belang voor getrouwheid en rechtmatigheid*

De volledigheid en juistheid van de gegevens in de cliëntenregistratie zijn van belang om te kunnen sturen op het sociaal domein. Tevens vormen deze de basis om tot een betrouwbare afrekening te komen met de zorgaanbieders. De gemeente moet immers in staat zijn om vast te stellen welke inwoners zorgbehoevend zijn, welke zorg nodig is en of de zorg die is geleverd in lijn ligt met deze behoefte. Gemeente Boxtel heeft in 2016 gewerkt aan de betrouwbaarheid van de primaire registratie. Uit onze werkzaamheden zijn geen bevindingen vastgesteld.

3.2. *Samenwerking in de regio; afrekening 2016 Wmo en Jeugdzorg met gemeente 's-Hertogenbosch*

Voor de levering van de Wmo werkt gemeente Boxtel samen in de regio met de Meijerij en met gemeente 's-Hertogenbosch als centrumgemeente. Met de regiogemeenten is een controleprotocol afgestemd.

Voor Jeugdzorg fungeert gemeente 's-Hertogenbosch als centrumgemeente van de samenwerking met achttien andere regiogemeenten. De verdeelsleutel is eind 2016 definitief vastgesteld. Met gemeente 's-Hertogenbosch is een controleprotocol afgesproken, zodat gemeente Boxtel bruikbare verantwoordingsinformatie ontvangt.

De fouten en onzekerheden die voortkomen uit de afrekeningen Jeugdzorg en Wmo zijn toegelicht in hoofdstuk 2.

3.3. *Landelijke onzekerheden rondom pgb's*

Voor alle cliënten die een pgb-budget ontvangen worden door de gemeenten beschikkingen verstrekt aan de cliënt. Conform landelijke afspraken verzorgt de SVB het administratieve proces rondom de pgb-verstrekingen en legt daarover verantwoording af aan de gemeenten, waar overigens de prestatielevering geen onderdeel van uitmaakt. Gemeente Boxtel heeft dit als volgt ondervangen door confirmaties te vragen aan pgb-ontvangers op basis van een steekproef.

De controleverklaring bij de verantwoording van de SVB is niet goedkeurend. Dit betekent dat onzekerheid blijft bestaan over de rechtmatigheid van de pgb-betalingen. In hoofdstuk 2 hebben we een toelichting opgenomen omtrent de weging van de onzekerheid.

4. Een bijzonder jaar voor grondexploitaties

4.1. Veel aandacht voor uw grondexploitaties in 2016

De boekwaarde van uw grondexploitaties vormt per 31 december 2016 een belangrijk aandeel (8% netto) van uw balanstotaal. In de volgende tabel is de ontwikkeling van de boekwaarde van uw onderhanden grondexploitaties weergegeven.

Tabel 1: ontwikkeling boekwaarde grondexploitaties (x €1.000)

	Stand 31 december 2015	Stand 1 januari 2016	Stand 31 december 2016
Bruto-boekwaarde	18.647	18.647	19.030
Voorziening	10.443/-	10.443/-	10.690/-
Netto-boekwaarde	8.203	8.203	8.340

BBV wijzigingen

Met name de wijzigingen in het BBV ten aanzien van de verwerking van de grondexploitaties hebben aandacht gevraagd van de organisatie. In de jaarrekening 2016 zijn diverse veranderingen doorgevoerd in de presentatie en waardering. Voor een nadere toelichting hierop zie paragraaf 4.3.

Ontwikkeling voorziening

In 2016 is €246.000 toegevoegd aan de voorziening voor verliesgevende projecten. De belangrijkste mutaties betreffen toevoeging voorziening Vorst ad €190.000 en Spoorzone Ladonk ad €234.000. Voor beide bedrijventerreinen is de fasering aangepast.

Voor het deelproject Vorst B is tevens een verdere detailldoorrekening gemaakt daar de Provincie toestemming heeft gegeven voor de ontwikkeling van een deelbestemmingsplan gericht op een thematische toepassing van Greentech.

4.2. De effecten van de BBV-wijzigingen op de waardering van de GREXEN zijn aanzienlijk

In het kader van de vernieuwing van het BBV is per 1 januari 2016 een aantal wijzigingen in het BBV doorgevoerd met betrekking tot voornamelijk de waardering van de grondexploitatie. Een van de redenen tot aanpassing was ook de invoering van de vennootschapsbelastingplicht per 1 januari 2016. In de volgende tabel hebben wij de voornaamste wijzigingen samengevat en het effect op de waardering van de grondexploitaties per 1 januari 2016 aangegeven.

Wijziging	Effecten op waardering en/of presentatie
Wijziging in uitgangspunten voor rekenrente.	De gehanteerde rekenrente is vanaf 2016 verlaagd tot 2,85% (2015: 3,5%, op basis van uitgangspunten 2015). Deze rekenrente is gebaseerd op het werkelijke rentepercentage van de leningen-portefeuille vermenigvuldigd met de verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen.
De looptijd voor grond-exploitaties is gemaximeerd op tien jaar, tenzij adequate beheersmaatregelen zijn genomen.	Binnen gemeente Boxtel hebben alle grondexploitaties een looptijd van korter dan tien jaar.
Bovenwijkse voorzieningen kunnen nog slechts beperkt worden toegerekend aan de grondexploitaties.	Gemeente Boxtel heeft gedurende 2016 geen dotaties aan de voorziening bovenwijkse projecten (bovenwijken, cultuurfonds etc.) ingecalculeerd in haar grondexploitaties.
Eigen bijdragen en bijdragen uit reserves zijn inmiddels niet meer toegestaan in grond-exploitaties.	Gemeente Boxtel heeft gedurende 2016 geen kredieten of onttrekkingen uit de reserves als dekking op grondexploitaties gebracht.

Wijziging	Effecten op waardering en/of presentatie
Winstnemingen dienen plaats te vinden op basis van de zogenaamde “percentage of completion” (POC-)methode	Vanaf 1 januari 2016 dient winst te worden genomen op basis van de POC-methode. De afgelopen jaren gehanteerde methodiek geeft volgens het college van burgemeester en wethouders op een voldoende voorzichtige wijze invulling aan de POC-methode. Wij kunnen hiermee instemmen.
Uitsluitend kosten zoals vermeld op de zogenaamde “Bro”-lijst mogen als vervaardigingskosten opgenomen worden.	Gemeente Boxtel heeft uitsluitend toegestane kosten opgenomen.
Niet in exploitatie genomen gronden (NIEG) worden verantwoord materiële vaste activa.	Niet van toepassing voor gemeente Boxtel. Ultimo 2015 waren er geen NIEG gronden.
Presentatie kostenverhaal (faciliterend grondbeleid) gewijzigd door veranderingen in het BBV.	Kostenverhaal in het kader van faciliterend grondbeleid is niet van toepassing voor gemeente Boxtel.

4.3. Waardering is onder meer afhankelijk van schattingen

De waardering van uw grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van schattingen. Om inzicht te krijgen in de financiële risico's stelt gemeente Boxtel exploitatieoverzichten op (de zogenaamde Nota Grondexploitatie), waarin een schatting is opgenomen van de te maken kosten en opbrengsten. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. Hierbij dient te worden gedacht aan het inflatiecijfer waartegen toekomstige kosten en opbrengsten worden gecorrigeerd, gehanteerde rentepercentages, de looptijd van het project (inclusief moment van geplande opbrengsten en kosten) en de uitgifteprijs. Deze parameters bepalen in hoge mate het verwachte financiële resultaat.

Wij hebben de gehanteerde uitgangspunten en parameters beoordeeld. Wij kunnen instemmen met de in de jaarrekening toegepaste waarderingsgrondslagen en de door het college van burgemeester en wethouders gemaakte afwegingen en schattingen.

In de tabel op de volgende pagina zijn onze bevindingen weergegeven.

Tabel 2: belangrijkste schattingen grondexploitaties

Belangrijkste schattingen	Inschatting		Toelichting
	2016	2015	
Gehanteerde rekenrente			Vanaf 2016 is de gehanteerde rekenrente gesteld op 2,85% (2015: 3,5%). Conform de BBV-wijziging is de toe te rekenen rente aan BIE bepaald op basis van de werkelijk betaalde rente over het vreemd vermogen.
Kostenstijging			We constateren dat er in de berekening van de grondexploitaties uit wordt gegaan van een kostenstijging van 2%. Deze kostenstijgingsindexering ligt in lijn met landelijke ontwikkelingen (bouwkostenindex).
Opbrengstenstijging			Binnen de grondexploitaties wordt voorzichtigheidshalve gerekend met een opbrengstenstijging van 0%.
Gehanteerde programmering woningbouw			De huidige programmering zoals opgenomen in de grondexploitaties van gemeente Boxtel ligt in lijn met de contouren van de woningbouwanalyse 2017 zoals vastgesteld naar aanleiding van het Regionaal Ruimtelijk overleg 2017 Noordooost-Brabant.
Gehanteerde programmering bedrijventerreinen			We hebben de fasering van de projecten Spoorzone Ladonk en bedrijventerrein Vorst beoordeeld. In 2017 is de fasering bijgesteld en gewerkt aan de doorontwikkeling van Vorst B.
Verkoopprijzen			Bij de controle van de verkoopopbrengsten alsmede de nog te realiseren opbrengsten hebben wij geen bijzonderheden vastgesteld die een indicatie geven dat opbrengsten onvolledig of onjuist zijn bepaald.
Nog te maken kosten			Bij de controle van de gemaakte kosten alsmede de nog te maken kosten hebben wij geen bijzonderheden vastgesteld die een indicatie geven dat de nog te maken kosten onvolledig of onjuist zijn bepaald.

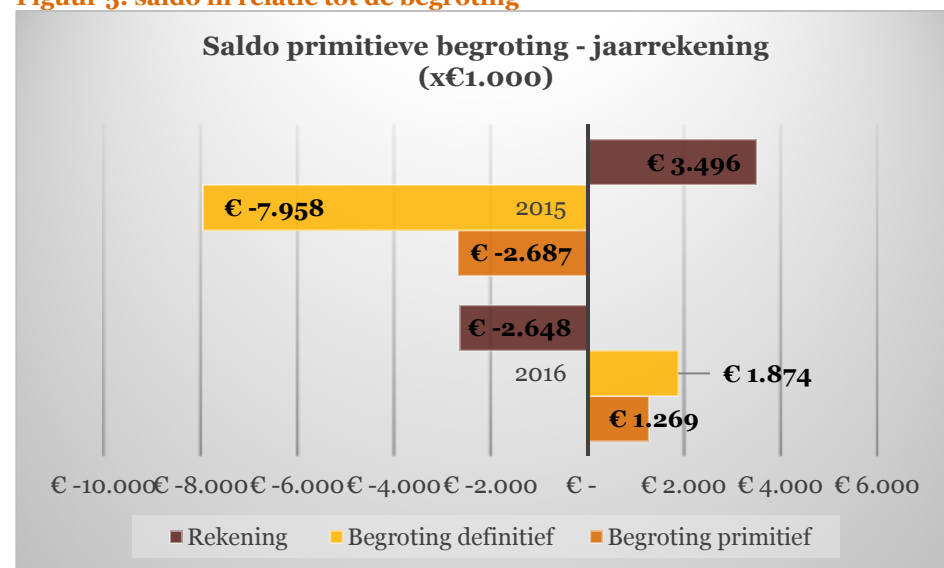

5. De financiële positie van uw gemeente nader bekeken

5.1. Ontwikkeling rekeningsaldo 2016 in relatie tot de begroting

Uit de jaarrekening blijkt een positiever rekeningsaldo (voor mutaties reserves) ten opzichte van de initiële begroting en positiever ten opzichte van de definitieve begroting. In onderstaande tabel is tevens de vergelijking met 2015 opgenomen.

Figuur 5: saldo in relatie tot de begroting

Een negatief bedrag is een positief saldo

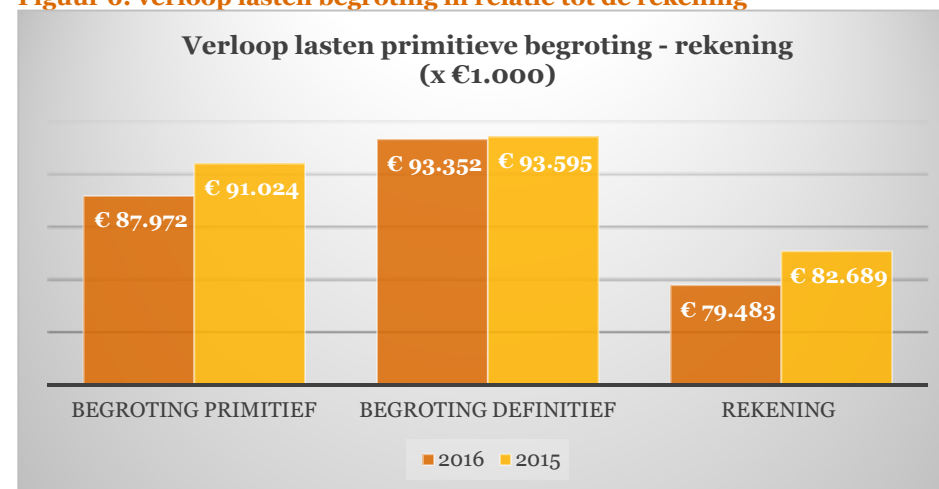
In figuur 5 valt het verschil tussen de definitieve begroting van €1.874.000 negatief en het daadwerkelijk gerealiseerd jaarresultaat voor mutaties reserves van €2.648.000 positief op. De verschillen zijn door het college van burgemeester en wethouders adequaat toegelicht in het jaarverslag.

Begrote lasten ten opzichte van gerealiseerde lasten

Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van de gemeenteraad is gerespecteerd. De gemeenteraad autoriseert de begroting (en begrotingswijzigingen) en geeft daarmee toestemming voor de uitvoering van het beleid en de daarvoor benodigde middelen. Het is de verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders om begrotingsafwijkingen tijdig te signaleren en te rapporteren aan de gemeenteraad.

In onderstaande tabel is het verloop van de begrote lasten opgenomen, afgezet tegen de lasten in de programmarekening.

Figuur 6: verloop lasten begroting in relatie tot de rekening

Conform de kadernota rechtmatigheid dient een accountant de begrotingsoverschrijdingen niet mee te nemen in zijn oordeel. Wel dient de accountant in het accountantsverslag de bedragen waarvan het college van burgemeester en wethouders in de jaarrekening heeft aangegeven dat ze nog dienen te worden geautoriseerd aan de orde te stellen.

Conform de jaarrekening van gemeente Boxtel betreft dit de volgende overschrijdingen:

- beleidsproduct afval ten bedrage van €148.000;
- beleidsproduct riolering ten bedrage van €69.000;
- beleidsproduct recreatie ten bedrage van €50.000;
- beleidsproduct inkomensvoorziening ten bedrage van €133.000;
- beleidsproduct bestuur ten bedrage van €599.000;
- beleidsproduct basisregistraties ten bedrage van €86.000;
- beleidsproduct openbare orde en veiligheid ten bedrage van €88.000.

Deze afwijkingen worden gecompenseerd door hogere baten of passen binnen het bestaand beleid.

5.2. Gemeente Boxtel is in staat om risico's op te vangen vanuit de weerstandscapaciteit

Onderstaande tabel geeft de verhouding weer tussen de weerstandscapaciteit en de door gemeente Boxtel geïnventariseerde risico's.

Weerstandsvermogen	2016	2015
A. Weerstandscapaciteit	6.987	6.641
B. Beleidsrisico's en bedrijfsrisico's	1.044	pm
Verhouding risico's tot de capaciteit (A/B)	6,70	pm

In de paragraaf weerstandsvermogen zijn de mogelijke risico's die op uw gemeente afkomen inzichtelijk gemaakt. Tevens zijn in de toelichting de kans van optreden en de genomen beheersmaatregelen meegenomen.

Wij geven u een aantal aanbevelingen mee ter doorontwikkeling van de paragraaf weerstandsvermogen:

- Op basis van het BBV ook inzicht gevraagd in risicomanagement en de interne beheersing omtrent risicobeheersing. De risico's zijn helder uiteengezet, de beheersing van deze risico's komt zeer beperkt tot uiting.
- In 2016 zijn ten opzichte van 2015 de risico's beter gekwantificeerd. Deze uitwerking kan nog verder doorontwikkeld worden.
- Vanaf 2015 worden in de paragraaf weerstandsvermogen en risico-beheersing ook de BBV-kengetallen inzake de financiële positie opgenomen. Een onderdeel van dit artikel betreft het toetsen van de kengetallen aan een interne norm, ofwel wat zeggen deze getallen over de financiële positie van gemeente Boxtel. We bevelen aan te overwegen een norm te ontwikkelen en de impact van de getallen op de financiële positie uit een te zetten.

In 2017 zal verder invulling gegeven worden aan risicomanagement vanuit het in februari 2017 vastgestelde onderzoek van de Rekenkamercommissie inzake risicomanagement gemeente Boxtel.

5.3. Financiële positie in indicatoren

De vermogenspositie van uw gemeente is gezond te noemen. De totale vermogenspositie wordt onder andere tot uitdrukking gebracht door middel van het solvabiliteitspercentage. Dit percentage wordt bepaald door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. Het huidige solvabiliteitspercentage voor uw gemeente bedraagt 25 (2015: 23). Dit percentage ligt daarmee in lijn met het landelijke gemiddelde van ongeveer 25.

Het eigen vermogen bedraagt in de concept-jaarrekening 2016 €24,9 miljoen. Van de totale reserves is €7 miljoen opgenomen als algemene reserve (exclusief resultaat na bestemming). Het saldo van de algemene reserve is ten opzichte van 2015 met €0,4 miljoen gestegen. Het resultaat in 2016 na bestemming bedraagt €4,3 miljoen (2015: €1,8 miljoen).

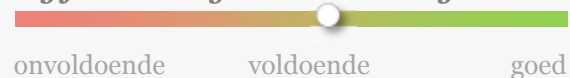
6. Uw jaarrekening 2016 nader bekeken

In dit hoofdstuk lichten wij de bijzondere posten toe in uw jaarrekening 2016. Daarnaast evalueren wij de informatiewaarde van uw jaarstukken.

6.1. De informatiewaarde van uw jaarstukken is goed

Als accountant geven wij een oordeel over uw jaarrekening. Maar uw jaarstukken bestaan uit meer dan dat. En voor u als gemeenteraad is het integrale boekwerk van belang. Om die reden hebben wij de informatiewaarde van uw jaarstukken nader beoordeeld. Vanuit onze natuurlijke adviesfunctie delen wij graag onze observaties over de informatiewaarde van uw jaarstukken met u.

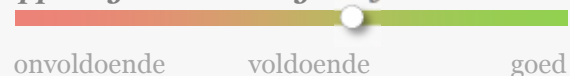
Koppeling jaarverslag met doelstellingen coalitieakkoord

Toelichting:

De koppeling met het beleidsprogramma 2014-2018 is zichtbaar door de vertaling van de speerpunten naar de programma's en de doelstellingen per programma. Per programma komt hierbij de missie vanuit het beleidsprogramma terug.

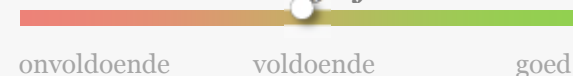
Koppeling beleidsmatige en financiële realisatie

Toelichting:

In de programmarekening wordt de beleidsmatige verantwoording zoveel mogelijk gekoppeld aan de financiële verantwoording, door door koppeling tussen inhoudelijke verantwoording en financiële analyse. Voor enkele doelstellingen zijn geen indicatoren gekoppeld. Deze zijn toegelicht in de jaarrekening.

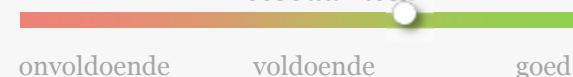
Paragrafen

Toelichting:

De informatieve waarde van de paragrafen is voldoende te noemen. Voor onze aanbevelingen ten aanzien van de paragraaf weerstandsvermogen verwijzen wij naar hoofdstuk 5. In zijn algemeenheid geldt wel voor de paragrafen dat ze mogelijk wat ingedikt zouden kunnen worden, omdat ze erg uitgebreid zijn.

Leesbaarheid

Toelichting:

De leesbaarheid van de jaarrekening kwantificeren wij als ruim voldoende. Doordat in de jaarrekening gebruik is gemaakt van tabellen en grafieken neemt de leesbaarheid toe.

6.2. Uw jaarrekening is conform het BBV opgesteld

Het college van burgemeester en wethouders van gemeente Boxtel heeft de jaarrekening opgesteld in overeenstemming met het BBV. Als onderdeel van onze controle en met betrekking tot de jaarrekening hebben wij:

- de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving beoordeeld; en
- de juistheid en de volledigheid van de toelichtingen beoordeeld.

Wij zijn van mening dat de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling die het college van burgemeester en wethouders heeft gehanteerd bij het opstellen van de jaarrekening 2016 aanvaardbaar zijn.

6.3. Wij stemmen in met de door het college gemaakte schattingen bij het opstellen van de jaarrekening

Bij het opstellen van de jaarrekening dient het college van burgemeester en wethouders belangrijke schattingen aangaande de verslaggeving toe te passen en toe te lichten. We hebben de schattingen die het college van burgemeester en wethouders heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2016 beoordeeld en geconcludeerd dat deze zijn gebaseerd op controle-informatie. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met de bijbehorende motivering. Voor wat betreft de belangrijke schattingen die ook in het voorgaande jaar relevant waren, is onze conclusie dat deze zijn gebaseerd op consistente uitgangspunten en veronderstellingen.

Tabel 3: belangrijkste schattingen in de jaarrekening

Belangrijkste schattingen	Bevindingen		Toelichting
	2016	2015	
De transitie van Jeugd en Wmo heeft geleid tot schattingselementen inzake de afrekening van pgb-gelden en afrekening ZIN met samenwerkingspartners.			Voor een uiteenzetting hiervan verwijzen wij naar hoofdstuk 3 van deze rapportage.
Grondexploitaties bevatten veel schattings-elementen en vormen een belangrijke doorkijk naar de winstgevendheid en mogelijke verliesgevendheid van de gronden in de grondexploitatie.			Wij zijn van mening dat de schattingen met betrekking tot de grondexploitaties een betrouwbaar beeld geven van de waardering van uw grondexploitaties. Voor een uiteenzetting hiervan verwijzen wij naar hoofdstuk 4 van deze rapportage.
De nota investeren en afschrijven van uw gemeente ligt ten grondslag aan de wijze van afschrijven op materiële vaste activa.			De gehanteerde afschrijvingspercentages zijn gebruikelijk in de sector.
Waardering vastgoed			We hebben specifieke aandacht besteed aan de waardering van vastgoed (bestemd voor verkoop, de leegstand en vastgoed met een (wijziging in) maatschappelijke functie). Hierbij hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd.
Waardering financiële vaste activa			De financiële vaste activa (€9,3 miljoen ultimo 2016) bestaan voornamelijk uit leningen aan woningbouwcorporaties voor een bedrag van €5,8 miljoen. De overige langlopende leningen bestaan grotendeels uit hypotheekleningen verstrekt aan ambtenaren en starters- en duurzaamheidsleningen. Wij kunnen ons vinden in de waardering van deze leningen ultimo 2016.

Belangrijkste schattingen	Bevindingen		Toelichting		
	2016	2015			
Voorzieningen			Dubieuze debiteuren De omvang van de voorziening voor dubieuze debiteuren sociale zaken bedraagt €589.000. Dit is in lijn met eerdere jaren. Het voorziene percentage is jaarlijks circa 55. Bij de jaarrekeningcontrole is dit percentage onderbouwd. Wij adviseren om deze systematiek door het jaar heen te toetsen. We bevelen de systematiek aan om te komen tot 55% periodiek te herzien.		
			Appa De Appa-verplichting is door gemeente Boxtel verzekerd via Loyalis. Op basis van de verzekerde waarde en de opgebouwde aanspraken hebben we vastgesteld dat er geen sprake is van een onderdekking.		
			Onderhoudsvoorzieningen De Commissie BBV heeft de stellige uitspraak gedaan dat voorzieningen die worden gevormd om de (groot) onderhoudslasten van een kapitaalgoed over een aantal jaren te egaliseren alleen kunnen worden ingesteld en gevoed op basis van een beheerplan van het desbetreffend kapitaalgoed. Dit beheerplan dient daarbij periodiek geactualiseerd te worden. Binnen uw gemeente wordt op dit moment bij enkele onderhoudsvoorzieningen gewerkt met beheerplannen die afgelopen jaren niet meer geactualiseerd zijn. Hiermee loopt uw gemeente het risico dat de beheerplannen niet meer aansluiten bij de huidige situatie. Wij adviseren u dan ook met klem om deze onderhoudsplannen opnieuw te actualiseren en door uw gemeenteraad te laten vaststellen. Wij hebben vernomen dat gemeente Boxtel op dit moment bezig is met het actualiseren van deze onderhoudsplannen.		
Juistheid en volledigheid kortlopende schulden en overlopende activa/passiva			Wij hebben geen bevindingen vastgesteld in de overige vorderingen en schulden.		
Controleverschil 	Voorzichtig 		Evenwichtig 	Optimistisch 	Controleverschil
Aanvaardbare bandbreedte – gebaseerd op materialiteitsoverwegingen					

7. *Onze visie op uw interne beheersing*

7.1. *Interne beheersing via MijnGemeenteDichtbij*

De belangrijkste onderwerpen uit de rapportage interim-bevindingen d.d. 24 februari 2017 zijn onderstaand weergegeven:

Vanaf 1 januari 2016 is de bedrijfsvoering van gemeente Boxtel samen met de bedrijfsvoering van de gemeente Sint-Michielsgestel ondergebracht bij de gemeenschappelijke regeling MijnGemeenteDichtbij (MGD). MGD is verantwoordelijk voor de inrichting van de bedrijfsvoering en hierbij ook voor opzet, bestaan en werking van de processen.

7.2. *Geen aanwijzingen voor fraude*

De verantwoordelijkheid voor de jaarrekening berust bij het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad. Uit dien hoofde zijn het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad verantwoordelijk voor het beschermen van het vermogen van de organisatie, het voeren van een afdoende financiële administratie en het in stand houden van een geschikt systeem van interne beheersing (waaronder procedures voor het waarborgen van de betrouwbaarheid en continuïteit van geautomatiseerde systemen en het voorkomen en opsporen van fraude, overige onregelmatigheden en fouten en niet-naleving van wet- of regelgeving). Wij hebben onze controle zodanig ingericht dat wij een redelijke mate van zekerheid verkrijgen dat de jaarrekening in zijn geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of fouten.

Onze controle bestond niet uit een uitvoerige controle van transacties zoals noodzakelijk zou zijn om fouten of fraude die niet hebben geleid tot materiële afwijkingen in de jaarrekening te kunnen opsporen. Het dient te worden onderkend dat een controleproces inherente beperkingen kent.

Als gevolg van de aard van fraude, met name wanneer daarbij sprake is van verhulling door samenzwering en vervalsing van documenten, is het mogelijk dat bij een controle die is opgezet en uitgevoerd in overeenstemming met algemeen aanvaarde controlestandaarden materiële fraude niet wordt ontdekt.

Hoewel doeltreffende interne beheersingsmaatregelen het risico dat fouten en fraude zich voordoen of onontdekt blijven, doen afnemen, wordt dit risico hiermee niet weggenomen. Wij kunnen daarom niet garanderen dat eventuele fouten of gevallen van fraude ontdekt worden. Gegeven de inherente beperkingen van een controleproces en een intern beheersingssysteem kan en mag er niet op vertrouwd worden dat ons onderzoek alle fouten of gevallen van fraude aan het licht zal brengen.

Zoals overeengekomen in onze controleaanpak omvatten onze werkzaamheden onder meer besprekingen met de contactpersonen van de gemeente. Bovendien hebben we kennisgenomen van:

- interne werkzaamheden rondom integriteit;
- interne beheersing/controle betalingsorganisatie;
- gegevensgerichte werkzaamheden op onderdelen waarop functiescheiding niet formeel is ingericht of zichtbaar is;
- analyse van journaalposten en bijzondere transacties.

Tijdens onze controle van de jaarrekening 2016 hebben wij geen aanwijzingen voor fraude gevonden.

7.3. *Wij zijn onafhankelijk*

We hebben onze naleving van de externe standaarden, het wereldwijde onafhankelijkheidsbeleid van PwC met betrekking tot onze dienstverlening in 2016 bewaakt en bevestigen dat we aan deze onafhankelijkheidsverplichtingen hebben voldaan en voldoen.

8. Naleving van de relevante wet- en regelgeving

8.1. Inventarisatie van vpb-activiteiten afgerond

De grootste risico's voor de vennootschapsbelasting zijn onderzocht om vast te stellen of de betreffende activiteit belastingplichtig is. U bent op dit moment in gesprek met de Belastingdienst om af te stemmen welke activiteiten wel en welke activiteiten niet door de zogenaamde 'ondernemerspoort' gaan en daarmee belastingplichtig zijn. Met betrekking tot de volgende opbrengstenstromen zal de Belastingdienst een standpunt innemen over vpb-plicht.

1

Grondexploitatie

Impact vpb voor gemeente Boxtel voor 2016 bedraagt nihil

Gemeente Boxtel heeft een inventarisatie van de vennootschapsbelastingplicht uitgevoerd. Op basis hiervan zullen bepaalde activiteiten op het gebied van grondexploitatie belastingplichtig zijn. De Belastingdienst moet hierover echter nog een definitief standpunt innemen. Voor 2016 heeft de veronderstelde belastingplicht een zeer beperkte impact.

8.2. U voldoet aan de WNT

De WNT-verantwoording van gemeente Boxtel is opgenomen in de toelichting van de jaarrekening. In 2016 heeft geen wijziging plaatsgevonden van uw topfunctionarissen. Uit onze controle zijn geen tekortkomingen gebleken.

WNT blijft aan verandering onderhevig: wijzigingen in 2017 en verder

Ook in 2017 wordt in de WNT weer een aantal wijzigingen doorgevoerd. De wettelijke maximale bezoldiging voor topfunctionarissen is aangepast van €179.000 in 2016 naar €181.000 in 2017. De normen voor de meeste sectorale regelingen zijn ook met €1.000 à €2.000 verhoogd. Voor overige ontwikkelingen met betrekking tot de WNT wordt verwezen naar de SectorTopics app.

8.3. Niet in alle gevallen voldaan aan Europese aanbestedingsregels in 2016

In 2016 zijn de Europese aanbestedingsrichtlijnen gewijzigd. Hierdoor is per 1 juli het onderscheid tussen 2a en 2b diensten verdwenen. Daarnaast is de grens voor onder andere sociaal aanbesteden verhoogd naar €750.000.

Gemeente Boxtel heeft het inkoopbeleid niet als onderdeel van het normenkader opgenomen vanaf 2016. Dit heeft als gevolg dat het inkoopbeleid niet binnen de rechtmatigheidstoets van de accountant valt.

Uit de werkzaamheden komt naar voren dat voor één dossier onterecht geen Europese aanbestedingsprocedure is gevolgd conform 2016. De omvang van het inkoopvolume in 2016 is €107.000 en nemen we mee als een fout voor de rechtmatigheid. Tevens hebben we geconstateerd dat niet in alle gevallen is gemeld dat wordt aanbesteed via de verkorte 2b-procedure (welke was toegestaan tot 1 juli 2016). Dit betreft een formele opmerking, geen financiële fout voor de rechtmatigheid.

9. *Controlerende rol van de gemeenteraad/auditcomité*

9.1. *Neem maatregelen voor een eerdere definitieve afronding van de jaarrekening*

Sinds vorig jaar vindt de afronding van de controle van uw jaarrekening later plaats dan wat binnen gemeente Boxtel normaal was.

Deze vertraging is veroorzaakt door de uitbreiding van uw activiteiten in het sociaal domein. Daarnaast heeft uw gemeente veel afhankelijkheden van derden om te komen tot de zekerheid rondom rechtmatigheid en prestatielevering van deze uitgaven te steunen op verantwoordingen en controleverklaringen van zorginstellingen. Hierdoor bent u pas na afloop van het jaar in staat om een uitspraak te doen over de getrouwheid en rechtmatigheid van ruim vijftien procent van uw uitgaven. Bovendien zijn de verklaringen van de zorginstellingen pas op 1 april beschikbaar voor uw gemeente en kan pas dan de beoordeling van de consequenties hiervan plaatsvinden. Hierdoor treedt een belangrijke vertraging op in de afwikkeling van de gemeentelijke jaarrekening. Binnen uw planning- en controlcyclus schuiven de behandeling van de jaarrekening 2016 en de begroting 2018 erg naar elkaar op en kan de gemeenteraad haar toezichthoudende rol hierdoor minder goed vervullen. Wij adviseren u in gesprek te gaan om vanuit het "Stappenplan gemeentelijke controle-aanpak" van i-Sociaal-Domein te komen tot een aanpak waarin minder afhankelijkheden van derden zijn opgenomen.

Het "Stappenplan gemeentelijke controleaanpak" van i-Sociaal-Domein is een duidelijke handreiking die u hierbij kunt gebruiken.

9.2. *Versterking rol auditcomité*

In het tweede kwartaal van 2017 publiceerde de VNG haar 'Handleiding versterking opdrachtgeverschap van de raad bij de accountantscontrole'. Wij adviseren u aan de hand van deze Handleiding met de gemeenteraad en de griffie in gesprek te gaan over de wijze waarop de gemeenteraad haar kaderstellende en toezichthoudende rol beter kan invullen.

A. Bijlage

A.1. Single information Single audit (SiSa)

Wij hebben in onze controle specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de bijlage inzake SiSa bij de jaarrekening 2016 van gemeente Boxtel. Onze werkzaamheden varieerden van het beoordelen van de interne beheersing tot het uitvoeren van detailcontroles. In de bijlage bij de jaarrekening zijn twee typen indicatoren opgenomen:

- Indicatoren (bedragen en andere kwantitatieve gegevens, veelal prestatie-indicatoren), die van invloed zijn op de financiële vaststelling.
- Indicatoren, zonder invloed op de financiële vaststelling.

Voor de eerste indicator geldt dat er een relatie is tussen de jaarrekening en de bijlage. Wij hebben op deze indicatoren een reguliere rechtmatigheidscontrole uitgevoerd en indien specifiek gevraagd, is de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld. De tweede indicator heeft normaliter geen directe relatie met de gemeentelijke jaarrekening. Deze indicatoren zijn noodzakelijk voor het departementale jaarverslag. Bij deze indicatoren hebben wij alleen de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld en dus niet de rechtmatigheid vastgesteld.

Voor de bevindingen uit onze controle gelden op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden ('BADO') zwaardere rapporteringstoleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere jaarrekening.

Tabel 4: bevindingen SiSa-bijlage

Nr	Naam specifieke uitkering of overige	Totale fout of onzekerheid per specifieke uitkering	Totale omvang van de fout of de onzekerheid (in €)	Toelichting fout/onzekerheid
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2016 (OAB)	nvt	nvt	nvt
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden	nvt	nvt	nvt
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2016	nvt	nvt	nvt
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2016	nvt	nvt	nvt

In dit rapport van bevindingen hebben wij per specifieke uitkering fouten en onzekerheden, boven een vastgestelde financiële grens, opgenomen voor zover deze niet door de gemeente zijn gecorrigeerd. De financiële grens is afhankelijk gesteld van de omvangsbasis van de regeling. De omvangsbasis wordt gebaseerd op de gevraagde indicator. Bij een gevraagde indicator van 'bestedingen gedurende het jaar' wordt de omvangsbasis bijvoorbeeld gevormd door de bestedingen in de regeling. De financiële grens is per specifieke uitkering:

- €12.500 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk is aan €125.000;
- 10% indien de omvangsbasis groter dan €125.000 en kleiner dan of gelijk is aan €1.000.000;
- €125.000 indien de omvangsbasis groter is dan €1.000.000.

De rapporteringstolerantie heeft geen consequenties voor de omvang en aard van de controle van specifieke uitkeringen. Het gaat alleen om het rapporteren van de waargenomen fouten en onzekerheden voortkomende uit de accountantscontrole.

Op basis van de 'Nota verwachtingen accountantscontrole' uitgegeven door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties rapporteren wij door middel van onderstaande voorgeschreven tabel de geconstateerde fouten of onzekerheden per regeling.